СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 289. Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 12. грудня, 1928. — VOL. XXXVI. No. 289. Jersey City, N. J., Wednesday, December 12, 1298. THREE CENTS.

ПОЛЯКИ КАТУЮТЬ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ. -- ТОРТУРАМИ ДОБУВАЮТЬ ПРИЗНАННЯ ДО ВИНИ.

40 UKRAINIANS ARRESTED.

Poles Seize Students on Charge of Complicity in Bomb Outrages.

Wireless to The New York Times.

WARSAW, Dec. 10. — Forty Ukrainian students were arrested today and charged with being implicated in the recent bomb explosions at Lodz and Cracow newspaper offices.

It is alleged by the police that the infernal machines came from the same source in both outrages and that a plot existed to destroy all the newspapers in Poland which followed a policy against the Ukrainians.

It is also supposed that the recent shooting at the Belvedere Palace, the home of Marshal Pilsudski, is chargeable to the same band.

The students have so far refused to break their silence, though the police have put several of them through severe tests.

ПОЛЯКИ ЗНОВУ ПЕРЕВОДЯТЬ МАСОВІ АРЕШТИ УКРАЇНЦІВ.

АРЕШТУЮТЬ 40 СТУДЕНТІВ, ЗАПІДОЗРЕНИХ О КИДАННЯ БОМБ.

ВАРШАВА, 10. грудня. — У звязку з вибухами бомб в редакціях польських газет у Кракові й у Лодзі польська поліція арештувала 40 українських студентів. Поліція каже, що Українці склали заговір, щоби знищити редакції всіх польських газет, які виступають проти Українців.

Таксамо останню стрілянину в палаті Пілсудського приписують тому самому українському жерелови, звідки походять пекольні машини і вибухи по редакціях польських газет.

Щоби вимусити від арештованих признання до вини, поліція катувала їх в арештах.

ПАНАМЕРИКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

НАМАГАЮТЬСЯ ВІДВЕРНУТИ ВІЙНУ МІЖ БОЛІВІЄЮ І ПАРАҐВАЄМ. КУЛИДЖ ЗА МИРНИМ ПОЛАГОДЖЕННЄМ СПОРУ.

ВАШИНҐТОН, 10. грудня. — Розпочато міжнародні наради американських держав, яких завданнем є довести до мирного полагодження спірних питань, котрі повстають між тими державами. Головну бесіду виголосив президент Кулидж. У тій промові станув він на становищі, що вся історія американських держав виказує, що ті держави жили в згоді і вимінали воєнні конфлікти, хоч причин до воєн було завше багато.

Делеґат Перу, д-р Віктор М. Мартуа, поставив внесення, щоби вибрати спеціяльний комітет, який поробив би всі можливі кроки, щоби граничний спір між Болівією і Параґваєм був вирішений мирною дорогою.

Комітет відбув наради і вже вислав відповідні телеґрами до урядів республик Болівії і Параґваю.

ГУВЕРА ВИТАЮТЬ З ПОМПОЮ.

ПРЕЗИДЕНТ ЧІЛЕ І 100,000 ЛЮДЕЙ ВИХОДЯТЬ ЙОМУ НА ЗУСТРІЧ.

САНТІЯҐО, Чіле, 10. грудня. — Коли Гувер висідав з корабля Мериленд, літали над ним літаки, які вислав уряд републики Чіле на привіт, а на березі ждав уже на нього сам президент. Коли їхали до палати, по боках вулиць стояли маси народа, які окликами витали Гувера.

ПАМЯТНИК НЕЗНАНОГО ЖОВНІРЯ В АРЛІНҐТОНІ.

ВАШИНҐТОН, 10. грудня. — 73 архитектів предложило ріжні проекти на вибудовання памятника незнаному жовніреви, що спочиває на національнім цвинтарі в Арлінґтоні. Вибрано проєкт, який предложив різьбар Томас Ґудсон Джонс з Ню Йорку і архитект Лорімер Річ. Вибрано форму саркофаґу. Кошти будови виноситимуть $50,000.

БАНДИТИ Й АЛЬКОГОЛЬ.

ДВОМА НАВОРОТАМИ ПРОБУВАЛИ ЙОГО ДІСТАТИ І ТАКИ ЇМ НЕ ВДАЛОСЯ.

БАЛТІМОР, 10. грудня. — Візник відвозив з корабля повно ріжних вин і лікерів, призначених для амбасад Арґентини, Еспанії й Італії у Вашинґтоні. На нього напало 4 бандитів і вдаривши його по голові, почали добиратися до фляшок. Надїхала стріткара і бандити втікли. За хвилю одначе вернули і перепросили візника за помилку, заявивши, що вони прогибіційні аґенти. Колиж візник зажадав від них посвідки, один з них тріснув його знову пистолем по голові. Коли візник очуняв, вже стояли коло нього податкові інспектори, а по бандитах і слід пропав.

ГРАБУНОК В ЕЛЕВЕЙТОРІ.

НЮ ЙОРК, 10. грудня. — 20-літна стеноґрафістка Ширлей Берґман вертала з банку, куди віднесла гроші. До елевейтора всів разом з нею якийсь молодий мущина, котрий, як тільки елевейтор піднявся вгору, підніс револьвер і зажадав грошей. Берґман так налякалася, що вискочила з елевейтора так нещасливо, що забилася на місці. Бандита приловили доперва на вулиці.

БИЗНЕСОВИЙ КАБІНЕТ.

ТАКИМ МАЄ БУТИ КАБІНЕТ ГУВЕРА. ТА САМ ГУВЕР МОВЧИТЬ.

ВАШИНҐТОН, 10. грудня. — Приятелі Гувера сушать собі голову, кого то Гувер покличе до кабінету. Кажуть, що він не схоче мати до діла з політиками, а вибере самих бизнесменів. Та Гувер сам нічого не каже. Дехто підносить, що коли ходить о політичні голови, то нема так з чого дуже вибирати, бо на цілу Америку не буде більше як 20 відповідних кандидатів. Дехто припускає, що можливо, що яка жінка ввійде до кабінету, бо саме жінки так дуже причинилися до побіди Гувера. Другі знову твердять, що ще нема такої жінки в Америці, яка відповідала би своїм знанням і практикою на таке місце як член кабінету.

ПРИМІР ДЛЯ ЕВРОПИ.

ЦЕ СПІВЖИТТЯ МІЖ КАНАДОЮ І ЗЛУЧЕНИМИ ДЕЖАВАМИ

НЮ ЙОРК, 10. грудня. — Президент Коломбійського університету, д-р Никлас Батлер, був тостмайстром на обіді, який влаштувало товариство Паломників Злучених Держав у честь Винцента Мессея, першого канадійського посла до Злучених Держав. Батлер говорив про американсько-канадійські відносини і заявив, що такими самими добрими сусідами повинні бути між собою й инші держави в світі, особливо в Европі. З того, як гарно живуть між собою Канада і Злучені Держави, повинні брати собі примір другі.

ЛИСТОПАДОВІ ДНІ У ЛЬВОВІ

УКРАЇНСЬКА ДЕМОСТРАЦІЯ ПЕРЕД ЦЕРКВОЮ СВ. ЮРА У ЛЬВОВІ.

Знимка з Великої Панахиди, яку відправлено дня 1. листопада сього року на площі перед церквою Св. Юра. Коло брами уставлено високий світляний хрест, перед ним могилу з березовим хрестом. Панахиду правило богато священиків. У панахиді беруть участь пластуни, уставлені в ряди, та товпи народа.

Учасники сеї панахиди пішли масово на кладовище, щоби украсити гроби Українських Героїв, котрі впали в боротьбі за самостійність Українського Народа. По дорозі на них напали польські банди й поліція.

Американські Українці протестують проти польських звірств.

PROTEST AGAINST POLISH OUTRAGES.

ST. LOUIS, MO., UKRAINIANS PROTEST POLISH OUTRAGES.

ST. LOUIS, MO., December 3, 1928. — The American Citizens of Ukrainian descent held yesterday a mass-meeting at which they resolved to send to Honor. Frank B. Kellogg, the Secretary of State, Washington, D. C., the following telegram:

Honorable Sir:

Ever since the Council of Ambassadors of March 1923, awarded Galicia to Poland, the Polish Government, in violation of all treaties respecting the rights of the minorities, adopted oppressive measures against the Ukrainians.

Probably the culmination of the attitude of the Polish Government towards the Ukrainians in particular, found its expression in the attack made upon the Ukrainian institutions and peaceful citizens of Lemberg on Nov. 1st, 1928, with the tacit approval of the authoritis.

The Polish officials of Lemberg, with either active or passive assistance of the Polish police, attacked the Ukrainian procession on their way from the Church to the cemetery to commemorate those who had, ten years ago, sacrificed their lives for the Ukrainian Independence.

Therefore, We, the American Citizens of Ukrainian descent, assembled at Mass Meeting, December 2nd, 1928, at the Ukrainian National Home, 1525 Hickory Street, St. Louis, Missouri, appeal to you, Mr. Secretary, to use your ifluece with the representatives of the Polish Government, so that said Polish Government does observe its obligations with respect to the rights of the minorities within Polish Republic;

And, at the same time, in the name of the victims of the latest excesses of the Polish Government, we send our protest against the oppression of the Ukrainian population by the Polish Government.

Very respectfully:

Michael Petrowsky, Chairman; John Dobromilsky, Vice-chairman; Peter Dusanowski, Vice-chairman; Wm. Bilyk, Secretary; Dr. Nicholas Klym.

РЕЛІҐІЙНЕ ЖИТТЯ НА УКРАЇНІ.

Большевики всіма силами стараються „викорінити" реліґію на Україні і в тій ціли оснували т. зв. товариство безбожників, що видає нібм гумористичні часописи, в котрих осмішується Бога, реліґію, чесноти й т. д. Все це одначе не дуже помагає й неначе в доказ, що кожна акція викликує рівну реакцію в противнім напрямі, реліґійне життя на Україні шириться чимраз більше.

Шириться головно адвентизм і баптизм, як одно й друге для большевиків досить небезпечне, бо не дозволяє брати „оружжа в руку". Церкви переповнені, а на одному богослуженню проповідник сказав, що через Келоґа говорить чорт!

Як бачимо, суть реліґійного життя не дуже то змінилася.

СОВІТИ ПРО ВИЗНАННЯ АМЕРИКОЮ

НА ВСЕРОСІЙСЬКОМУ ЗІЗДІ СОВІТІВ ЛІТВИНОВ ЗАЯВИВ, ЩО ВІН СПОДІВАЄТЬСЯ ПРИЗНАННЯ ЗЛУЧЕНИМИ ДЕРЖАВАМИ СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ.

МОСКВА, 10. грудня. — На пленарному засіданню зізду совітів Літвинов виголосив промову, як рідко прихильну до Злучених Держав. Особливо з признанням він підкресив те, що Совітська Росія не забула тої допомоги, яку підчас голоду давала їй американська організація АРА. При тім він особливо підкресив те, що бувшого шефа цеї організації тепер вибрано президентом Злучених Держав.

Говорячи про зріст торговлі між Совітами та Америкою, Літвінов висловив надію, що вже недалеко той час, коли взагалі взаїмовідносини Совітів з Америкою ліпше унормуються. Він каже, що признанню Злученими Державами Совітів шкодить заісна пропаґанда большевицьких ворогів. Але тепер, коли самі Американці почали приїздити до Росії, шкідливість цеї пропаґанди буде усунена.

СЛАБІСТЬ КОМУНІСТІВ В АМЕРИЦІ.

ПРЕДСТАВНИК ВСЕРОСІЙСЬКОГО СОВІТА НАРОДНОГО ХАЗЯЙСТВА, ЛЮБОВ, ЗАЯВИВ, ЩО КОМУНІСТИ В АМЕРИЦІ НЕ МАЮТЬ ЖАДНОЇ СИЛИ.

ПАРИЖ, 10. грудня. — Сюди приїхав з Америки Любов, представник ВЕНХ, що підписав з американськими фірмами договір про поставлення в СССР електричних машин. Він переконаний, що Злучені Держави признають большевицький уряд.

На запитання журналістів, чи визнає він можливість перемоги комуністів в Америці, Любов відповів, що він має інструкції з Москви, щоби не робити жадних політичних заяв. Але при тім всеж таки зазначив, що Американці можуть спати спокійно, бо на все поверх сто міліонів населення Злучених Держав комуністів нараховується всього 10 до 15 тисяч.

РОЗБИВСЯ ТРАНСОКЕАНСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

НЕДАЛЕКО БЕРЕГА НАСКОЧИВ НА ПІДВОДНУ СКЕЛЮ ПАСАЖИРСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ „СЕЛТИК". УСІ ПАСАЖИРИ ВРАТОВАНІ.

КВІНСТАВН, 10. грудня. — Корабель компанії „Вайт Стар Лайн", „Селтик", що йшов з Америки до Анґлії, наскочив біля берега Ірляндії на підводну скелю. Це спричинило йому величезну пробоїну в дні під паровими кітлами.

Завдяки спокійній погоді зняли з нього, без особливих пригод, усіх 253 пасажирів, між ними 30 пасажирів, що вратовані з загинувшого корабля „Вестрис". Капітан і залоґа „Селтика" залишаються на ньому, щоби ратувати його від остаточної загибелі, коли це буде можна.

Якщо слідуючий приплив моря не зніме його з каменя, то треба сподіватися, що „Селтик" остаточно затоне. Він належить до великих і ліпших трансокеанських кораблів і має 21,000 тон поємности.

НАПАД НА ЖИДІВСЬКІ КОЛЬОНІЇ.

СЕЛЯНЕ ЧАСТИННО РОЗГРАБУВАЛИ РЕМАНЕНТ У КОЛЬОНІЯХ.

ВАРШАВА, 10. грудня. — Польські ґазети повідомляють, що на жидівські хліборобські кольонії Успенка і Калініно, в Покровському районі, на Україні, напали сусідні селяне. Підчас їхнього нападу ушкоджено кілька кольоністів та пограбовано їхне сільсько-господарське майно.

ПАРАҐВАЙ АПЕЛЮЄ ДО ЛІҐИ НАЦІЙ.

ПРЕДСТАВНИК ПАРАҐВАЮ ПРОСИТЬ РАДУ ЛІҐИ НАЦІЙ ІНТЕРВЕНІЮВАТИ В СПРАВІ НЕПОРОЗУМІНЬ ПАРАҐВАЮ З БОЛІВІЄЮ.

ЛЮҐАНО, 10. грудня. — Обидві републики, Параґвай і Болівія, є членами Ліґи Націй, але не мають своїх представників у Раді Ліґи Націй. Тепер до Люґано приїхали представники обох цих републик, бо сподіваються, що Рада Ліґи Націй буде інтервеніювати в справі непорозумінь між ними.

Сподіваються, що з трох південно-американських републик, які тепер є членами Ради, дві будуть піддержувати прохання Параґваю в справі інтервенції Ліґи Націй. Ними будуть Чіле й Куба; делеґат в Раді від Венецуелі не буде вмішуватися в цей спір.

ОДІРВАЛИ ГОЛОВУ КОРОЛІВСЬКОМУ ПАМЯТНИКОВИ.

ДАБЛИН, 10. грудня. — Вже кілька разів Айриші робили напади на памятник анґлійського короля Вилієма III. Останніми часами цей памятник реперували після ушкодження. Він знаходиться в майстерні. Але й тут його не лишили в спокою. Ґрупа зоружених Айришів упала в майстерню, відбила голову памятника і забрала її з собою.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.,
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES. Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N

ЧОГО БРАКУЄ ЦЕРКВАМ?

У місті Рочестері, Ню Йорк, відбулася оногді конвенція так званої Федеральної Ради Церков Христа, що обєднує всі протестантські церкви Злучених Держав. На конвенції піднощено й дебатовано поважно питання, важні не тільки для членів тих церков, але для всего громадянства.

Почалася дебата з жалів на занепад церковного життя в Америці. Занепад сей, як представляли бесідники, має бути загальний. Занепадають церкви не тільки по містах, але й по селах, про котрі, як відомо, загально принимається, що там ще держиться стара релігійність. Були навіть бесідники, які говорили, що нині місто більше релігійне, як село, ба навіть домагалися, щоби місто своїми жертвами піддержувало релігійне життя села, бо село своїми силами сього робити не може.

Сі факти робили тим більше враження, що ще не так зовсім давно, бо тільки підчас світової війни, всі церкви загально говорили, що релігійне життя віджило, що церкви переживають справдішні відродження. Через те образ загального занепаду тим більше штовхав зібраних церковників шукати заради на занепад. Звичайно, занепадови зараджується через шукання його причин. Чому треба приписати занепад церков в Америці? — питалися церковники на рочестерській конвенції і дали на се дві дуже цікаві відповіди.

Одні говорили: Причиною занепаду церков по містах є те, що проповідники міських церков се люди, які вийшли зі села, які не розуміють міста, які не знають потреб ні клопотів міста, які розбирають усякі справи зі сільського становища, і в сей спосіб осягають тільки одно, а саме те, що їх церкви випорожнюються. Очевидно, се саме можна примінити теж і до проповідників на селах, які вийшли з міста, розуміють тільки місто та розбирають всякі справи з міського становища.

Другі піднесли ще важнійшу причину занепаду церков. Справа релігії, говорили вони, не відорвана, не сама, але злучена з другими життєвими справами. Хто говорить за релігію, хто хоче впоювати в людий певні релігійні засади, той мусить говорити про ті ситуації, в котрих засади треба примінювати. Хто проповідує релігію, мусить говорити про ріжні справи не релігійні, мусить теж проповідувати якусь лінію в справах приватних, політичних, громадянських, національних. „Питанне розвою церкви звязане з питанням суспільної справедливости", — говорив один бесідник. Значить, церковник, що не виступає проти суспільних устисків, той у нинішні часи мусить підривати церкву, для котрої він працює. Церква може вратуватися, коли вона буде виступати проти суспільних кривд, проти національних утисків, проти давлення одної людини другою. Проповідь релігії без сього пуста фраза. Від пустих фраз скоро опустіє церква.

ОДКРИТИЙ ЛИСТ

д-ра Андрія Чайківського, українського письменника й громадянського діяча, до о. д-ра Григорія Хомишина, гр.-кат. епископа в Станиславові.

Ви, Ексцеленціє, назвали мене „недоуком в справі віри і моралі" за те, що я говорив у тій статті про недоцільність такої проповіди, як того пан-отця в Лежайську, що наказував одректися батька й матерії, якщо вони православні, та нетолеранцію римської церкви супроти инших віроісповідань, а особливо проти православної церкви.

Як треба розуміти слова Христа про меч?

На удокументовання мого недоуцтва цитуєте Мафтея гл. X. „Не мира вам приніс, але меч. Я прийшов розлучити сина на свого отця, доньку на матір свою, невістку на свою свекруху". Ці слова, на Вашу думку, уповажняють католицьку церкву не лиш до нетолеранції, але й до боротьби, навіть на ножі, для випищення ереси, (меч) проступків, ложи, до зривання найсвятіших природних звязків між родичами й дітьми та зривання братерства. І те все в імя Христа?

В такий спосіб толкували це місце св. письма ті французькі католики, що намовили короля Карла вимордувати Гуґенотів у ніч св. Вартоломея*). Таксамо толкували його Коридеї і подвижники св. інквізиції**).

Однак ніхто, перенятий наукою Ісуса Христа, так того місця толкувати не сміє, бо це **хула,** обида Бога, Бога любови, Ісуса Христа. Бо не далі як у тій самій гл. X. Мафтея читаємо, як Спаситель, зібравши дванацять апостолів, учив їх, як мають поступати.

„Як увійдете в яку господу, витайте її, кажучи: мир тій господі" (12). „Отсе посилаю вас, як овечок між стадо вовків, бо вони видавати-муть вас у судові зборища й у школах своїх бити вас будуть" (16), водити вас муть перед старших та перед царів за мене" (18), видаватиж-ме брат брата на смерть і батько дитину і вставати-муть діти на родичів і вбивати їх муть" (21).

І не казав Ісус Христос, що в такому разі треба брати меч у руки і вбивати ворогів, лише: „Коли вас гонити-муть у тому городі, втікайте в инший" (23).

Меч, про котрий згадує Спаситель, треба розуміти не в значінні підметовім, лише предметовім: не апостоли мають воювати мечем, лише мечем їх вбивати будуть і задля Ісуса Христа повстане син проти батька і т. д.; але зачіпаючими будуть не ті, що Христа визнають, лише навпаки.

А коли в Гетсеманськім огороді один з апостолів відрубав вухо архієрейському слузі, то Ісус Христос скартав його словами: „Сховай меч до піхви, бо хто мечем воює, той від меча гине". І сказав тоді Спаситель: „Чи гадаєте, що колиб я хотів, не випросивби собі в мого Отця леґіона ангелів, щоби мене оборонили?"

Цікава річ, що моє недоуцтво опирається на св. письмі.

*) Ніч св. Вартоломея, або Масакра св. Вартоломея, се масакра, яку французькі католики за допомогою французької королевої Катерини де Медічі справили французьким протестантам у ночі з 24. на 25. серпня 1572. У масакрі згинуло богато людей; обчисляють, що в Парижі загинуло 2,000 людей; разом у всіх масакрах, що опісля наступили по всій Франції, згинуло 100,000 людей. — Ред.

**) Св. Інквізиція, суд установлений римо-католицькою церквою для переслідування еретиків. Суди були жорстокі. — Ред.

Українізація церкви — червона плахта для еп. Хомишина.

Говорите, Ексцеленціє, на ст. 6.: „Маю враження, що автор (себто я), розписуючися широко (не дуже) про українізацію богослуження, мав на меті не тільки промощувати дорогу до української афтокефальної церкви (!!), але також заздалегідь ніби оправдати себе, якщо пристане (кращеб перейде) на православя, щоби в тім случаю міг сказати: „Я-ж прецінь остерігав наших архієрів, щоби запровадили (краще: завели) українізацію, а вони однак не хотіли мене послухати і тому я, до одчаю допроваджений (по українськи доведений), подібно як Федів, змінив віру". І тоді готов бути з автора третий „мученик" нетолеранції наших ерархів".

Якаж-то наївна демаґоґія!

Не попаду в одчай, як Федів, бо не сподіваюся від Вас жадної ласки. Колиб я хотів перейти на православя, то не потребував би ні Вашого дозволу, ні благословенства і не потребував би з цього оправдуватися, бо нічого би мені за це не сталося. Не маю титулу на мученика наших ерархів, бо вони не мають способу мене мучити, не мають права мене засуспендувати.

Але щоб через українізацію богослуження дійти аж до православя, то справді неабияка фантазія. Самі кажете, що богослужебна мова не є доґмою, а зміна мови мертвої на живу, то вже веде до зміни віроісповідання, до зміни доґми.

Чи тому, що Ви не вважаєте української мови за гідну, щоб нею Богови молитися? Правда, Ви назвали її мовою „вуличкою", а й у тій відозві цитуєте слова якогось зварйованого лінґвіста, щоб її осмішити, а якийсь писака з Вашої „Нової Зорі" (ч. 171) називає її „півтавською мівою". Те саме робили колись і наші галицькі русскі, називаючи її мовою „пастухов і свинопасов".

От з якими людцями Ви найшлися в одній компанії, як рівний з рівним.

І тут знову мушу повторити Вашу пословицю „Ультра крепідам"*). Ви не знаєте української мови, що видно вже із самої макаронічної мови Вашої відозви. Вона для Вас вулична. А не хочете знати, що українською мовою пишуться вже наукові праці на всіх царинах людського знання, що маємо вже свої наукові товариства і наукову академію в Київі. І та мова, на Вашу думку, нездібна до богослуження! Є вже молитовники в живій мові, апробовані ординаріятами. Є переклад святого письма, не кажу вже Куліша, бо то шизматик, але о. д-ра Ярослава Левицького, теж апробований львівським ординаріятом. І не вийшов з того хаос, як Ви того побоюєтесь. Кажете, що епископови не вільно змінювати літурґічної мови без синоду і без дозволу Апостольської Столиці. Але без синоду заводити инший календар, целібат, насаджувати богослуження додатками з чужого обряду то Вам вільно?

*) По нашому стільки, що пословиця: Швець, знай своє шевство, а до кравецтва не мішайся. — Ред.

Для удокументовання того Вашого твердження покликуєтеся на Ваш „Вістник" з р. 1925. То дуже слабий арґумент, бо він має таку саму научну вартість, як і Ваша відозва.

Еп. Хомишин вихвалює латинське богослуження.

Не є також арґументом і те, що в римськім обряді є латинська мова, поважна, таємна.

Чи можна порівнювати латинську „місс-у" зі Службою Божою Іоана Золотоустого? Поперед усього, „місса" не в порівнанні коротша. Подруге, вона заповнена молитвами виключно для самого священика, те саме, що в нашому богослуженні „молитви в тай". В „місс-і" дуже мало „возгласів" до вірних: „оремус". А далі, у латинників приписані окремі молитви для вірних на кождий акт „місс-и". Прим. на „Санктус" і т. д.

Наше богослуження має ціху демократичну. Воно складене для священика і вірних. Священик опріч молитов „в тай" (тихих) співає голосно, а вірні („лик") йому відповідають теж співом. Отже в нашім богослуженні всі вірні беруть участь, то якеж тут може бути порівнання?

Ви боїтесь уведення живої мови до богослуження не лише задля шизми, але ще і з тої, наведеної Вами причини: „Наша церква, змінивши мову на живу, стала би ся (так не говориться, лише сталась би) посміховищем", бо тоді „булаб нагода і притока мішатися непокликаним і некомпетентним людям не тільки до справ язикових, але також до заряду церкви, котра тоді стала би ся (!) галасливою торговицею і іграшкою людських химер і примх".

Господи, яке то все страшне! Треба було ще додати, що від живої мови завалилась би церква, повставби землетрус і кінець світа.

Справді, що фантазія закидає інколи на переслідовчу манію.

Та Ви все те сказали, щоб українську мову осмішити. Вона у Вас „вулична і змінлива, невироблена".

Чи того Ви справді не завважали, що кожна жива мова є змінлива? У Німців яка велика зміна від мови Шіллєра і Ґете дотепер, а навіть між мовою передвоєнною й теперішньою. Жива мова не дасться закувати в кайдани граматики (хіба есперанто) і не граматика робить мову, лиш мова граматику. Але теперішня мова українська буде зрозумілою і за двіста літ, і не буде потреби перекладати богослуження з кожною появою нової граматики.

(Докінчення буде.)

ПОЛЯК ПРО УКРАЇНЦІВ З XVIII. СТ.

3)

З такими то гільтаями що літа військо наше (себто польське), польського й чужинного автораменту, відправляло кампанії, прибирало на час до себе городових козаків, себто надворних, ріжних панів. Найбільшеж самі за ними ходили, бо козаки тяжко, щоби своїх братів вірно переслідували, хіба тоді, коли справа стояла дуже ясно, під оком польського команданта. Колиж на боці оподалік, то як вовки з псами, зродженими з вовчиці й пса, обнюхалися і кождий пішов своєю дорогою.

Уманські козаки, коронного крайчого Потоцького, а потім київського воєводи, були найсправніші у наскоках і нищенню гайдамаків, хіба що цю прислгу дуже невірно робили.

Вони не нападали ніколи гайдамаків, коли на весну за добичею запускалися в край, лише під осінь, коли эміркували що вернуть із добичею, тоді їм заступали дорогу, добичу відбирали, а самих гайдамаків, хіба що боронилися до останнього, щиро били; колиж бачили слабі свої сили, тоді втікали, не дуже мучили коней погонею за ними.

Хто з ограблених хотів від уманських козаків здобути назад свої річи, мусів за це добре заплатити. Даром не дістав. Вони вважали це річами правно набутими, бож із небезпекою для життя.

Польські команданти кого з гайдамаків дістали живцем, нікому не дарували: зараз на майдані або вішали на гиляках, або коли мали час, живцем на паль вбивали. Така екзекуція відбувалася так: роздягненого гайдамаку положили на землю на живіт, кат або який хлоп справний вжигий до екзекуції затісував гостро паль, встромив йому ззаду, потім заложив до ніг пару волів у ярмі тай так помало втягнув гайдамаку на паль і кермував ним, щоби йшов просто. Як засадив гайдамаку на паль, а часом і двох на один, коли було їх багато до екзекуції, а мало палів, підносили паль угору тай вкопували у землю. Коли паль вийшов просто головою або карком, гайдамака скоро гинув; та коли паль вийшов раменем або боком, жив на палі до третього дня, часом просив горівки і пив подану йому.

І так це страшне душегубство зовсім не усмиряло гайдамаків; **мали собі за якесь геройство згинути на палі.** Коли в компанії при горівці один з другим камратився, бажав йому: **„Бодай би ти зі мною на однім палі сторчав!" Бували інші такого затверділого серця, що замісць зойкати з болю, кричали на того, що правив застромлюванням на паль: „Криво йде, пане майстре!",** начеб болю зовсім не було, або нібито хто надягав у тісний чобіт. З причини такої страшної смерти, хоч ніби легковаженої, гайдамаки всюди завзято боронилися. **На 50 гайдамаків треба було наших (себто Поляків) 200, 300 і більше, щоби їх побідили. Рівному або мало що більшому числу ніколи не дали побитися. Це** вже все, що я міг задержати в памяти тай що я чув певного про військо польського автораменту і про реґулярного неприятеля українських гайдамаків. А що моєю метою є писати про польські звичаї за Августа II., то не можу поминути й того, хоч уважаю це байками та забобонами, що Поляки вірили сильно, що між гайдамаками було богато характерників, яких кулі не чіпалися. Присягалися нераз, що бачили гайдамаків, які змітали зі себе кулі, які поцілили їх у лице або груди, що виймали такі кулі зза пазухи і назад на Поляків кидали. Тому наші (себто Поляки), щоби побоорти цей забобон, як робили кулі, лили їх на пшеницю свячену, то вже така куля мала вчіпитися гайдамаки.

—o—

ДУХОВЕНСТВО.

Черці.

Василіяни є в Польщі двоякі: одні з римською церквою злучені, і тих називаємо уніятами; другі від римської церкви давно відорвалися; їх називають схизматиками.

Уніяти мають на Руси і Литві дуже богато монастирів, а в Варшаві лише один, резиденція з трох або чотирох черців при невеличкій каплиці; на Підвалі, в палаті українського митрополита; уфундовано її для вигоди прихожих і варшавських мешканців українського обряду.

Схизматицькі монастирі є також у тих провінціях і в Варшаві. на Лешні мають також невеличку капличку.

Василіянська ноша уніятів і неуніятів однакова, до єзуїтської дуже подібна, крім каптура, котрого не носили Єзуїти, а Василіяни носять. Барва ряси чорна, матерія сукняна і камльот, відповідно до пори року. На початку володіння Августа III. всі Василіяни носили запущені бороди, які звичайно бувають із їх чину. Від середніх літ володіння того короля українські епископи стали голити бороди, а під кінець його володіння всі, так Василіяни як і епископи, обголили бороди, тай у цьому лише у поверховній постаті ріжняться від схизматиків, що ці так епископи, як черці і попи, себто світські священики, носять бороди. А духовенство світське, українського обряду, одні носять бороди, інші голяться. Одні є жонаті, другі ні.

Василіяни-схизматики.

У цьому строгіші від уніятів, що ніколи не їдять мяса, а в великий піст навіть риб; жиють лише самими мучними стравами і городовиною. Одначе два дни в тім пості мають позволено їсти рибу. Між ними є інші, що так твердо постять, головно Москалі, що лише в неділі їдять страви варені, а цілий тиждень покріпляються лише склянкою теплої води з пшоняною кашою, на муку розтертою, розпущеної.

В грецькім обряді уніятів і неуніятів є також черниці Василиянки, що придержуються приписів похожих до мужеських чинів. За володіння Августа III. бували у Варшаві українські жінки, що вживали чорного кольору на накриття голови і на одяг. З того то кольору пішла їх назва: черниць. Українські черниці продавали звичайно по Варшаві білі нитки.

(Конець буде).

КАЖУТЬ, ЩО ГОЛОДУ НА УКРАЇНІ НЕМА.

Раднарком, вислухавши доповідь голови урядової комісії Шліхтера про наслідки обслідування степової смуги України, яке зроблено, щоб остаточно виявити недорідну територію, затвердив остаточний плян допомоги потерпілому селянству. На це з буджету та з коштів громадських орґанізацій приділяють понад 24,000,000 карб. З цієї суми 5,000,000 карб. дають на дитяче харчування. За ці гроші можна буде протягом 10 місяців прогодувати 224,000 дітей. Около 4,000,000 карб. приділено на орґанізацію весною до громадських робіт по неврожайних селах, щоб дати заробіток дорослій людности, а 1,000,000 карб. призначено на харчову допомогу селянам, що з якихось причин не зможуть працювати на громадських роботах. Найбільшу суму, більше як 13,000,000 карб., приділяють на постачання малозаможним господарствам паші для худоби й під скотозалогові операції.

Василь Бобрів.

ОСІННА МАЛЯРСЬКА ВИСТАВА В ПАРИЖІ.

Кожної весни й осени артисти всіх націй і країв виставляють свої твори, кожний зокрема сподіваючись на початок шляху, усипаного квітами. Традиція улаштовання таких вистав бере свій початок від середніх віків, коли площа Дофіна (наслідника престола) була центром Парижа. В дореволюційні часи молоді малярі, що не належали до Королівської Академії, виставляли свої полотна. Першим днем вистави було свято Спаса, як і подобає релігійно настроеним у той час артистам. Весь Париж приходив дивитися й вибирати нових, ще не відзначених славних. Революція знищила цю чудову традицію, а на площі, переіменованій у Тіонвільську площу, стояла трибуна, з якої закликали записуватися в національну армію.

Відроджений „сальон" не міститься під отвертим небом, як колись в дореволюційні часи, а займає розкішні салі Великої Палати в найкращій дільниці Парижа, на Елізейських Полях.

Тай не найти тут славних колись малярів Буше, ні Шардена, ні Греза, ні Фраґонара. Окови нема на чому спочити. Колиби глядач хотів коротко схарактеризувати цілу виставу, яка налічує більше тисячі експонатів, сказавби вже занадто коротко: „мазня".

Так ніби початкуючі, пробуючі свої сили учні нижчих кляс, а не малярі, з яких деякі мають трохи не по десять років праці і науки. Нічого визначного, ба, навіть приємного для ока.

Ні в одному полотні світлої живої плямки, так ніби „творці" творили в льохах, або в нічну добу.

Ляхи навіть постаралися про окремий відділ, але не виграли від того, а навпаки: згубили. Так би може ніхто й не звернув ніякої уваги, а тепер, входячи до павільону, кожний знає, що то мазня польська, а ніяка інча.

Богато є Москалів, але так само нічим ніхто не проявив себе. Навіть такі вже майстри, як Бенуа. Сумно, неприємно.

З Українців на виставі подибав я чотирох: Бутовича, Глущенка, Бабія й Хмелюка.

І щож? Так само злилися зі загальною масою, не виявивши себе нічим, хоч здавалося, що мусіли би. Такі, як Глущенко і Бутович, майже закінчені артисти, повинні би були менче лінуватися та пильніще працювати.

Взагалі почувається якийсь розгардіяш і не видно школи. Так нібито: скілько полотен, стілько шкіл.

Париж, 24. XI. 1928.

ВІДПОВІДИ РЕДАКЦІЇ.

В справі протестів: — Важніше, щоб протест проти польських звірств у Львові був уміщений в американській пресі ніж у „Свободі". Тому краще надсилати нам витинки з американських ґазет про протест, ніж копії протесту.

Д-р Г. Ґ. С. Шикаґо. — Надішліть відозву, то буде поміщена.

А. Ш., Вунсакет, Р. Ай. — Шкода, що завдаєте собі труду і пишете про людину, про яку можна сказати, що вона малощо не божевільна.

І. П., Ню Бритен, Конн. — Лист одержали, але без оголошення.

Ю. П., Юнґставн, О. — За протест з Юнґставн вже була згадка. Колиб були у Вас витинки з американської ґазети, так перешліть, а ми передрукуємо.

В. П., Ірі, Па. — Розуміємо Ваше слушне обурення, але містити цего не можемо. На всякий случай маєте добрий примір для пропаґанди проти муншайну.

СПРАВЛЕННЯ.

Рачестер, Н. Й. — На читальню „Просвіти" в селі Хотінь, повіт Калуш: О. Чолій, $2, Іван Хороший $1, Ф. Озарів $1, Л. Чоловський $1, М. Бернацький 50 ц., Іван Рудий 50 ц.

Кенмор, О. — На Дім Українських Інвалідів у Львові зложив Петро Синюта з Акрон, О., $2.

ПРОПАМЯТНІ ВОЄННІ ВІДЗНАКИ БУВШИМ ЧЛЕНАМ У. Г. АРМІЇ.

(Витяг із постанов статута).

Пропамятну Воєнну Відзнаку надає „Колегія Пропамятної Воєнної відзнаки" з нагоди десятиліття збройної боротьби за українську державність на західних українських землях.

Право на признання Пропамятної Воєнної Відзнаки У. Г. А. мають всі старшини, стрільці (козаки) і військові урядовці, що брали участь у визвольній війні в рядах Української Галицької Армії, як також уроженці Галичини, Буковини та Закарпатської України, що служили в инших українських військових частинах.

Умови до одержання відзнаки слідуючі:

1. Найменше тримісячна безперервна військова служба в Армії.
2. При коротшій службі право це прислугує у випадку зранення, занедужання тифом чи иньшою набутою в службі недугою, або незавиненого полону.
3. Смерть у бою або наслідком ран, тифу, чи иньшої набутої в службі недуги.

Пропамятна Воєнна Відзнака може бути признана також тим, які, що правда, не мають вичислених під 1, 2 і 3 вимог, але з нараженнєм життя прислужилися для збройної сили Української Держави.

Хто згідно з вище наведеними умовинами має право старатися про одержання Пропамятної Воєнної Відзнаки, повинен внести прохання до приналежної провірочної комісії. Це своє право має кождий виказати відповідними документами, протоколярними зізнаннями свідків або иньшим способом. При покликанню свідків подати їх теперішне місце перебування з точною адресою.

Від рішення колегії прислугове право відклику до суду, встановленого начальниками.

При роздачі Відзнаки побирається датки на покриття коштів виготовлення, а надвишку розділюється на Українське Товариство Допомоги Інвалідам та Музей Визвольної Війни по половині.

Подаючи отсей витяг зі статута Пропамятної Воєнної Відзнаки до відома всім бувшим членам Армії, котрі живуть тепер в Злучених Державах — повідомляємо, що приналежною провірочною комісією в Злучених Державах є комісія, встановлена при Українській Стрілецькій Громаді. Всі прохання о надання Відзнаки слати на адресу:

Ukrainian Legion,
Box 578,
Philadelphia, Pa., U. S. A.

Прохаємо всіх інтересованих так членів як і не членів Громади, щоби негайно подали Управі свою дотеперішну адресу, для висилки їм формуляра прохання о надання Відзнаки.

Всі гуртки повинні на місцях провірити як найточніше подання своїх членів а де нема Гуртків, провірку переведе комісія.

Пропамятну Воєнну Відзнаку видає Колегія в десяту річницю перших кровавих боїв на Західних Українських Землях. Як спомин незабутньої визвольної війни, хай стане вона знаком відродження Армії, її ідеалів та навіки боєвого побратимства.

Професор на залізниці на пять хвиль перед відїздом поїзду — обвантажений клунками:

— А знаєш, жінко, шкода, що ми не забрали фортепяну!

— Чи ти зсунувся з глузду! Фортепян забирати зі собою в дорогу?!

— Так, але я на фортепяні лишив пашпорти та залізничі білети!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ХОДЗЬ, ПАН, ДО МНЕ!

Дня 29-го листопада, на американське свято „День Подяки", мій сусід Поляк справляв день своїх імени. Як звичайно, він скликав своїх знайомих на забаву до себе. Разом з иншими кликав він і сусідів, що мешкали з ним в одним домі. Тому, що я також його сусід, він прийшов і до мене, щоб запросити на свої імменини.

Каже: „Ходзь, пан, до мне. Пан ест Украінец, а я естем Поляк, але ми можемы жиць добже, як людзе з людзьми, поневаж ми естесьми словяньскі наруд, а до тего й католіцкі".

Та я йому відповів, що не піду до нього в гості.

„Та чему?" — питає він.

„Бо я маю своє пиття, і свою їду і все, що потребую".

Побачивши на столі українську газету, звернувся Поляк до мене з запитанням:

„О, то пан чита русіньске газети?"

„Так, читаю газети, але не „русіньскі", а українські" — повідаю.

А на це Поляк мені відповідає:

„Тен ружніцен поробілі панове і ксенжа. Але ту в Америце естесьми роботнікамі, а в краю цо іннего".

Отсе саме: „цо іннего", каже мені не лише бути завзятим патріотом-націоналістом, але й одночасно ставитися вороже до гнобителів мого рідного народа в краю. Там вони душать і нищать усе українське, а тут мій сусід говорить про „братів славян". А події 1-го й 4-го листопада у Львові показали, як „по братньому" ставляться до Українців Поляки. Там ці християне й славяне у варварський спосіб знущаються над своїми „християнськими і славянськими братами". Польська поліція, буйна товпа і „християнська" студентська молодь били українських дітей і жінок та викинули християнку-робітницю з вікна другого поверху. Так то на ділі виглядає польське братерство, ота християнська та славянська єдність. Так трактують польські славяне й християне українських славян та християн.

І я, Українець, звичайно не можу йти на гостину до Поляка, якого рідні брати точать кров з мого народу. Я не можу пити з ним одну чарку, бо в ній не вино, а кров моїх братів. Я не можу розмовляти мовою, бо то мова гнобителя нашого народу, то мова, яка на землі моїх батьків засобом катування й нищення українського народу. Та мова мені так саме огидна, як сокира ката, якою той стинає голову моїм братам, дітям і батькам.

Я не можу польської газети навіть до рук взяти, а не то щоб її читати, бо вона наповнена їдю, якою Поляки на загарбаних ними українських землях стараються отруїти мій рідний нарід.

Я чую, що між мною і Ляхами така велика прірва, якої нічим і ніколи вже не засиплеш, хіба, що в українськім Львові буде своя а не чужа влада.

Я думаю, що кождий Українець, вірний син свого народа, буде ставитися до всього польського так, як я ставлюсь. Цього вимагає не лише наша національна честь, але й звичайна людська гідність.

П. Гоїв,
Ню Йорк, Н. Й.

ЗА ЛІТНИМ БІЛИМ ДОМОМ.

Пропозиція през. Кулиджа, щоби побудувати для президента Злучених Держав недалеко Вашінгтону Літний Білий Дім для відпочинку, викликала серед сенаторів живу дискусію. Всі заявилися за тим проектом, а тільки не годні погодитися, де саме такий дім побудувати.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЕДВАРДСВІЛ, ПА.

Листопадове Свято.

В неділю, 25 листопада, едвардсвільська громада святкувала Листопадове Свято.

По Службі Божій відправлено в церкві панахиду за поляглих героїв і зібрано жертву для інвалідів.

Вечером устроєно святочний концерт в Гренд Тіейтер, однім з найбільших галь у Едвардсвіл. Хор, що числив около 60 співаків, співав під проводом місцевого дяко-учителя п. Юрія Головича. На початку концерту хор відспівав американський гимн. Вступне слово виголосив учитель п. Голович.

Хор відспівав „Далека Ти, а близька нам" і „Ой, рано, рано". Відтак пішло тенорове сольо „Ой Дніпре мій, Дніпре" і „Коби мені, мамо", які відспівав п. В. Крайківський в супроводі пяністки панни А. Соболь.

Українські народні пісні на скрипці відограв п. П. Маркович в супроводі пяністки панни М. Гадзія. На закінчення першої частини програми хор співав „Через поле широкеє" і „Ой, у лузі червона калина".

Святочну промову виголосив дяко-учитель п. Й. Заяць з Вилкс Бери, представляючи зібраним вагу й значіння свята. По промові хор відспівав „Думи мої". Дуже було мило бачити шкільних дітей, що гарно декламували. П-на М. Адамович і Й. Заяць відспівали дуже добре дуетом дві пісні „Їхав стрілець на війноньку" і „За рідний край". На закінчення хор відспівав „Ще не вмерла Україна".

Свято і концерт удалися дуже добре, хоча галя не була вся заповнена, як сподівалися з того, що концерт оголошено в українських і англійських часописах та в летючках, а також голосили в церквах. Околиця велика, рахують на тисячі Українців, але віддати честь нашим борцям-героям, що полягли в бою за рідний край, за народ свій, за волю України, тисячі не прийшли.

Учасник.

АРНОЛД, ПА.

На допомогу інвалідам у Франції.

На парафіяльних запустах української православної громади в Арнолд, Па., дня 25 листопада 1928 р., нижче підписаний нагадав про українських інвалідів, котрі опинилися поза межами рідної землі, а саме у Франції. Там, на чужині, вони переносять страшні страждання і безпомічно гинуть. А вониж у свій час несли на вівтар Батьківщини все, що є найдорожчого для людини: своє життя, свою кров, а тепер засуджені на загибіль.

У Франції заснувався комітет бувших вояків Української Армії, цілю якого є зібрати жертви, щоби для збігців інвалідів винаймити на півдні Франції фарму, деб ці нещасливці могли легче працювати і підправити своє здоровя.

На запустах була прочитана відозва від цього Комітету, на яку відкликнулися присутні тим, що зібрали на цю ціль $21.00, які переслано до „Обєднання".

Нехай цей вчинок арнольдської української громади, котра завжди і при всяких нагодах жертвує на народні цілі, буде приміром і для других українських громад. Хай і другі громади згадають про тих нещасних інвалідів, котрі примушені жити не на своїй землі, не між своїм рідним народом, а між чужинцями, для котрих страждання українського вояка-інваліда нічого не значить і котрі, звичайно, не прийдуть до нього з допомогою. Це наш обовязок допомогти їм.

Прот. Павло Корсуновський.

НЮ КЕНСІНГТОН, ПА.

Листопадове Свято.

Українська грецько-католицька парохія св. Володимира в Ню Кенсінгтон, Па., почулася рівнож до обовязку звеличання десятих роковин Відродження Галицької Української Держави. Головна правуга у влаштованню цього святочного поминального обходу припала мішаному хорові нашої парохії з учителем і дірігентом п. Олексою Сташком на чолі.

Насамперед в неділю 11-го листопада по Службі Божій о год. 12-ій, в церкві, переповненій вірним народом, була відправа, присвячена спеціяльно споминови листопадових днів з року 1918. о. Копачук пояснив значіння геройв для нації і показав на примірах, хто були герої при відбудові Української Держави в році 1918. Герої були ті, що з оружєм в руці визволили і боронили Рідний Край, але героями були й ті, що хоч оружа не носили, але матеріяльно і морально піддержували вояка на фронті. Героями були також ті, що своїм розумом і своєю працею підготовили інтелігенцію і нарід до боротьби за волю. Не лише підчас війни, але і в мирний час мусить їти безкровна, вперта, тиха організаційна й просвітна праця, що приготовляє нарід до пановної, слушної хвилі. Така вперта, терпелива патріотична праця є також геройством, не меншим від геройства на полю слави. Отець проповідник описав у живих красках жертвою, посвяту і терпіння тих, що полягли головами і тих, що, хоч лишилися при життю, потерпіли рани й остали нещасними каліками. Ся згадка майже всім зросила лице щирими сльозами співчуття для наших героїв. По проповіди відмовив священик коротку молитву за здоровля, щастя і довге життя ще живучих героїв нашої визвольної боротьби, по чім хор відспівав „Ще не вмерла Україна". Відтак відправлено панахиду і відспівано вічну память за упокій героїв, що наложили своїми буйними головами за свободу Рідного Краю.

У вечер тогож дня о год. 7-ій почався **святочний концерт** в галі Українського Народного Дому, котра була заповнена по береги. Ніхто тут ще не бачив так богато Українців разом, як тепер. Як сказано, найбільшу часть програми виконав парохіяльний хор під проводом свого дірігента, п. Олекси Сташка. І треба сказати правду, що всі пісні виконано знаменито, про що свідчили завзяті оплески публики. Ще більше одушевлення викликали своїм справді чарівним співом всі три солісти по порядку: Іван Климашко, Василь Ятчишин і Олекса Сташко. Всі були приневолені невгаваючими оплесками додатково співати ще по одній, ба навіть і по дві пісні, котрих відспівання викликало нову бурю одушевлення численної публики. Не лишились позаду і декламатори, які вивязалися зі свого завдання так добре, що задоволили і найвибагливіші вимоги публики: 13-літна панночка Анна Комінко віддеклямувала „Батько і син" з такою чистою українською вимовою, що ніхто й не підозрівав би, що вона тут роджена і своє знання української мови видосконалила в тутешній парохіяльній школі. Так само і Д. Драбіч, А. Сташко і І. П. Федак віддали свої декламації з такою викінченою майстерністю, що публика оказуючи своє повне вдоволення і нагороджувала їх довготревалими одушевленими оплесками.

Були на нашому святочному концерті і три промови. Дві коротенькі, а третя головна, святочна, виголошена нашим пархом о. Миколою Копачуком. Вступну промову, дуже гарну змістом, сказав місцевий предсідатель нашої парохії Василь Гринчишин. Звертаючи увагу на важність хвилі, яку споминаємо отсим святочним концертом, бесідник завзивав всіх до гідного й уважного поведення підчас концерту. Другу коротеньку промову виголосив запрошений гість о. С. Бойчук з Брекенрідж, Па. Він насамперед привитав присутних від себе і своєї парохії закарпатських Українців з Брекенрідж, Па. Він насамперед привитав присутних від себе і від своєї парохії закарпатських Українців з Брекенрідж, а відтак палкими й поетичними словами завізвав всіх Українців до єдности і до спільної народної праці. Поважні і милі слова о. Бойчука запали глибоко в серця слухачів.

Святочну промову, що тревала цілу годину, виголосив в дуже приступний спосіб о. д-р М. Копачук. Змістом і тоном ця мова показала, що бесідник дивився на Листопадове Свято не як на шумну поверховну шопку, але як на найповажнійше національне свято, призначене не для пустої розривки, але для гідного спомину вікопомної історичної хвилі в життю нашого народу і для загріття наших сердець до видерження в боротьбі за волю аж до повної перемоги. Своїм поважним змістом, повним історичних фактів, котрі ілюстрували поодинокі фази нашої визвольної боротьби, промова бесідника прикувала всіх поважно думаючих. І коли бесідник скінчив, то здавалося, що сказав за мало і хотілось ще більше і більше почути від нього живих образів з історії будівництва нашої держави. Концерт закінчився відспіванням „Ще не вмерла Україна", сполученим з дуже вдучним живим образом, котрий представляв Україну, що рве кайдани, котрі з брязкотом падали на землю, і нарешті, потолочивши їх, порушилася свобідно й підняла праву руку вгору. Україну представляла панночка Анна Комінко і віддала свою ролю надзвичайно вдучно. Приємне вражіння і сильний підйом духа з цього концерту останеться в серцях учасників ще довго-довго.

При кінці подаю тут збірку на інвалідів. В церкві підчас панахиди зібрано $28.70, а на концерті в вечер $35.80, отже разом $64.50, які вислано до Товариства Помочи Інвалідам у Львові, ул. Руська 3/II. Жертвували слідуючі по $1: А. Василик, П. Волошинович, І. Дубас, Г. Зарічняк, А. Кураш, А. Оліяр, О. Параловський, Т. Пітух, І. Подільський, п-ні Подільська, Ю. Прокопик, М. Ривак, Ю. Храпцьо; по 50 цнт.: П. Бобівський, п-ні Децько, Й. Ганц, Марія Кубай, В. Калита, Агафія Кузьмиха, Марія Калиновська, М. Купець, Фена Оліяр, В. Прокопик, І. Радик, М. Твердохліб, М. Устіяновський, А. Цапко, Іл. Швець; дрібними датками: $8.20. Разом $28.70.

На концерті в вечер зложили на збірку слідуючі: о. д-р М. Копачук $2; по $1: І. Головчак, А. Гусак, Р. Дубас, Мирослава Мадюк, П. Мельник, М. Мізюк, Ю. Мішталь, А. Оліяр, Фена Оліяр, М. Сакалюк, Ева Сорока, Настя Тулейбич, С. Ципиняк, Ю. Черемшинська, п-ні Штолин; по 75 цнт.: п-ні Гарачмак; по 50 цнт.: п-ні Вадерчик, А. Войтас, А. Гарачмак, Марія Гусак, Ю. Ганц, Г. Зарічняк, Катерина Зарічняк, О. Кіляр, Т. Комінко, І. Лобур, Гр. Мисько, М. Макара, Олена Макара, п-ні Мізюк, Марія Новак, Т. Пітух, Анна Прокопик, Гр. Пилипчак, А. Русинко, Вікторія Сакалюк, Магдалина Стамінська, п-ні І. П. Федан, Марія Хлиста, Параня Храпцьо, А. Цапко, А. Маркович; дрібними датками $4.05; разом $35.80. Ціла збірка $64.50.

Михайло Сакалюк.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

МІЛВОКІ, ВІС.

Збірка на інвалідів.

В неділю, дня 11-го листопада, на місячнім мітингу тов. „Вільна Україна", предсідатель М. Стадник завізвав членів, щоби склали хоч малу жертву на українських інвалідів, котрі позістали каліками та стратили своє здоровля в боротьбі за кращу долю свого народу. Тож коли відчуваємо їх гірку долю, то не забудьмо їм скласти свої щирі жертви. З наших членів вже декотрі зложили при Листопадовім Святі; а хто ще не дав, то ті зложили тепер на мітингу. У нас істнувало колись тов. „Оборона України". Воно тепер розійшлося, а бувший член того тов. М. Стадник офірував ті гроші, що лишились від „Оборони України", на інвалідів. З каси тов. Вільна Україна дали 10 дол.; крім того жертвували по 1 дол.: Т. Барсук, П. Стецик, І. Зубрицький, Й. Псюк, А. Гатала, І. Гасяк, Г. Брендзей.

Всього зібрано 27 дол., які вислано до краю через „Обєднання" у Филадельфії.

Т. Барсук, секретар.

ПОКАЗЧИК Українських підприємств в Ню Йорку

(ЦЕЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОКАЗЧИК БУДЕ КОЖДОЇ СЕРЕДИ ВКАЗУВАТИ, ДЕ ЩО ВАМ МОЖНА КУПИТИ У СВОЇХ ЛЮДЕЙ).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Неп. Зач. Пр. Діви Марії, від. 112, повідомляє своїх членкинь, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 16. грудня, в школі парохіяльній при Вест 7-ій ул. Проситься усіх членкинь вирівнати свої належитости, бо се послідний місяць в році, щоб не перетягати довгів на другий рік. — Олена Кульчицька, секретарка.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє своїх членів і членкинь, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 16-го грудня, в год. 7-ій вечером, в гали під ч. 54 Van Winkle Ave. Проситься всіх членів прибути на сей мітінґ, а довгуючі будуть ласкаві вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Рівнож проситься членів привести хоч по одному новому членови. — Роман Струж, предс.; Левко Кулич, кас.; Н. Пігура, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. Згода, від. 20, повідомляє усіх своїх членів, що річні збори відбудуться 16. грудня, в годині 1-ій сполудня, в Укр. Хаті, під ч. 2240 Трейлінг ул. Проситься усіх членів прибути на означений час, бо буде вибір уряду на 1929 рік. Довгуючих членів проситься вирівнати свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані. Пригадується членам, що було ухвалено на зборах 17. червня, що кождий член має дати на Сиротинець до кінця того року 4 доляри, тож проситься тих, котрі ще не зложили сеї належитости, зложити на сім мітінґу. Кождий член, що платить народний податок в другім товаристві має принести посвідку від того товариства. Не явившийся член платить кари 75 ц., а урядник 1 дол. — Дмитро Білик, предс.; Матвій Прихітко, рек. секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу 15. грудня, в годині 7-ій вечер точно, в гали під ч. 72 Моріс ул. Проситься всіх членів явитись на мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів упоминається вирівнати свої довги сего мітінґу. — Йосиф Крайник, предс.; Василь Глива, кас.; Семен Кусень, секр.

ДАНБУРИ, КОНН. Бр. св. О. Николая, від. 381, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеться в год. 2.30 попол. точно, в неділю, 16. грудня, в гали Konkordia, Crosby St. Буде вибір уряду на 1929 рік. Не явившийся член заплатить кари 1 дол., а урядник 2 дол. — Йосиф Вовк, предс.; Теодор Хариш, секр.

ВЕСТЧЕСТЕР, Н. И. Тов. Згода, від. 210, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в суботу, дня 15. грудня, в годині 8-ій вечером, в домі під ч. 919 Revere Ave. Є важні справи до полагодження. Буде вибір уряду на 1929 рік. Не явившийся член підлягає карі 1 дол. Будеться принимати нових членів без вступного. — Уряд Тов.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. Ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в неділю, 16. грудня, в сали У. Н. Дому, 237 Hope Ave., в годині 2-ій пополудни точно. Проситься членів явитись на означений час. Не явившийся член буде караний після статута, а урядник подвійно. Нових членів будеться принимати без вступного. Довгуючих напоминається вирівнати свої вкладки. Приходіть всі на збори, щоб почути справоздання урядників і контр. комісії та вибрати уряд на 1929 рік. — Волод. Лелет, предс.; Петро Капелюх, скарб.; Василь Микитин, писар.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 16. грудня, зараз по Сл. Божій, в новій укр. школі на Ривер Стр. Обовязком є кождого члена прийти на сей мітінґ і вирівнати свої залеглости, щоби старий уряд не передавав новому жадних залеглостий. Повідомляється всіх, що будемо збирати і за календар сего місяця, хоч його ще не маємо, але розмет вже дістали. На Сиротинець також будемо збирати по 1 дол. від члена. — П. Саламаха, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 3, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в пятницю, в год. 7-ій вечером, 14. грудня. На цей мітінґ обовязаний кождий член явитися. — М. Сухорський, секр.

ГЕМСТЕД, Л. АЙ. Отсим повідомляємо членів Тов. Запорожська Січ, від. 327, що річні збори відбудуться в пятницю, 14-го грудня, в годині 7.30 вечером, в гали на Uniondale Ave., при Фронт Стр. Всі члени обовязані явитися на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Члени, що довгують, повинні довги вирівнати. На цих зборах будеться принимати нових членів без вступного. Ті що хотять користати з нагоди хай прийдуть на мітінґ і станують членами. Урядники здадуть своє справоздання по чім наступить вибір уряду на 1929 рік. Не явившийся член заплатить кари 1 дол., а урядник 2 дол. — Д. Ґімбаль, предс.; Мих. Кирич, секр.

ЛЕЙТРОБ, ПА. Бр. Усп. Пресв. Богородиці, від. 61, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеться 16. грудня. Всі члени повинні явитися на мітінґу. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги, в противнім разі будуть карані по 1 дол. Мітінґ розпічнеться точно в годині 1.30 попол. — Антін Скубяк, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 16. грудня, в годині 1.30 попол., в гали парохіяльній, при Оклей і Райс ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Проситься всіх членів прийти на мітінґ. Буде вибір уряду на 1929 рік. Довгуючих членів проситься вирівнати свої вкладки. Не прибувший член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Никита Гурей, предс.; Вас. Гриньків, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Петра і Павла, від. 220, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в суботу, 15. грудня, 1928, точно в 7.30 вечером, в гали парафіяльній. Кождий член повинен бути хоч раз в рік на мітінґу, бо буде справоздание з цілого року і вибір уряду на 1929 рік. Напоминається довгуючих членів, щоб вирівнали свої вкладки і на Сиротинець. — Даниїл Костик, секр.

ЗЕЙҐЛЕР, ІЛЛ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 377, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться 16. грудня, у Михайла Гр. Олексяка, 6. Орчард ул., в 4-ій годині попол. Проситься всіх членів явитись на мітінґ. — М. Гр. Олексяк, секр.

ПРОТОКОЛ

РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ ОБЄДНАННЯ.

(6)

Якаж може бути допомога української іміґрації?

Моральна і матеріяльна. Моральна, коли вона буде інтересуватися справами рідного краю, коли буде в неодному навіть ставити свої домагання. Матеріяльна допомога мусить бути і доразова, **негайна** і постійна — орґанізована. На ту допомогу можуть і повинні дати українські установи відповідно до своєї спроможности та поодинокі особи. Кождий Українець (ка) повинен стати бодай звичайним членом „Рідної Школи", кожда українська установа — по спроможности членом-добродієм. Іміґрація повинна орґанізувати при всякій нагоді збірки на потреби „Рідної Школи", уладжувати ріжні імпрези на її дохід (баль, концерт, аматорську виставу, чайний вечір і т. п.). Ніякі инші справи не сміють припинити допомоги „Рідній Школі", бо це потреба супроти будуччини. Мусимо увільнити „Р. Школу" від постійної журби про гроші, а дати їй змогу займитися тим, що вона в першу чергу повинна зробити. Перед „Р. Школою" стоять справи первородного значіння. Вона їх виконає тільки при піддержці усего громадянства. Мусимо розвинути в народі потребу жертвенности та навчитися судити людей не по словах, але по їх жертвенности на народні потреби. Без жертв, без болю — нічого не створиться, тим менше держава. Що колись робили для „Рідної Школи" маґнати, це сьогодня мусить зробити свідома народня маса, будуючи її там, де загроза більша, де небезпека страшніца. Особливо в теперішній кризі не пора ставити запомогу в залежність від цього, чи того. Треба поступати засадничо: поставити вперед „Рідну Школу" на ноги, дата їй видихатись, а тоді певно не треба буде наставати за виконання деяких домагань. Воно прийде само.

З чисто практичних **оглядів не треба проволікати з посилкою допомоги,** ані робити „кабінетні квестії". Це не все одно, чи голодному дасться богато хліба нараз, але аж тоді, коли він гине. Краще **зараз,** хочби поменше, але заки він ще не зовсім висилений. Всякі формальности повинні уступити місця засаді. Негайна допомога, вислана „Рідній Школі" **прямо,** не може ніяк уважатися ломанням орґанізаційної солідарности й дисципліни. Є випадки, коли воякови можна безкарно не послухати приказу. Виїмкові обставини вимагають виїмкового трактування. **Тому то болюче вражають закиди, підношені до делеґата „Р. Школи", будьтоби його акція підривала „Обєднання".** Приїзд делеґата був викликаний тим нещастям, яке тяготить над нашим національним життям через загрожуючу ліквідацію „Рідної Школи". Всі чинники, яким лежить на серці виключно доля нації, а не партії чи гурта, можуть тільки радіти, що хтось помагає піднести допомогу старому краєві, хочби тільки хвилево. Всі чинники, які мають на оці загальну справу, не повинні журитися тим, що на якийсь час обєднаються думкою коло якоїсь справи всі Українці, без огляду на переконання. Бо воно може мати необчислимо хосенні наслідки не то для іміґрації, але для нації.

Говорити сьогодня про це, якого постійного делеґата повинен мати старий край в Америці — булоб передчасно. Він його повинен мати. Але може ним бути не конечно свіжо прислана людина. Може ним бути чи котрась з істнуючих орґанізацій, чи на випадок потреби створена нова орґанізація з місцевих **щирих осіб, які здобулисьби на безсторонність у загальних народніх справах.** На всякий випадок, хтоби тим делеґатом не був, він мусить мати на увазі, що справи „Рідної Школи" мусять бути **ведені окремо й найбільш інтензивно,** бо з дітьми, переданими „Рідній Школі" в опіку, не можна робити ніяких вівісекцій.

Тільки тісно здисциплінованими силами для вдержання молодого покоління витворимо силу, яка виведе націю з нетрів і рабства на тихі води, на ясні зорі.

На підставі сказаного дозволю собі іменем „Рідної Школи" висловити такі побажання:

1. „Обєднання" зволить, як дотепер, ставити справу „Рідної Школи" в старому краю на першому упривілійованому місці, та живим і писаним словом розповсюднювати значіння і вагу „Рідної Школи", використовуючи ріжні нагоди та доступну пресу.

2. „Обєднання" зволить піддержувати акцію теперішнього делеґата „Рідної Школи", накликуючи злучені в ньому чи симпатизуючі з ним орґанізації і приватні особи до негайної видатної допомоги „Рідній Школі".

3. „Обєднання" зволить оголосити в пресі, що з огляду на дуже важке фінансове положення „Рідної Школи", з якого треба її конечно чим швидше вивести, воно не противне тому, коли українські іміґрантські орґанізації чи приватні особи в часі приявности делеґата й акції делеґата будуть пересилати грошеву допомогу прямо до „Рідної Школи" чи до рук її делеґата та що такого поступку в тому часі не буде уважати за нарушення орґанізаційної дисципліни.

4. З окрема — з нагоди днів „Рідної Школи" у часі Різдва, — зволить „Обєднання" розвинути всіми йому доступними засобами як найживішу кампанію за допомогою „Рідній Школі".

(Дальше буде).

— Чи читали ви, пані, що в Палестині найшли черепки посуди зперед трох тисяч літ?

— Так. Ах, ті наймички! То вже і тоді били вони так посуду?!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

